

Uvodnik

Pogled nazaj na uspešno knjižno leto

Mohorjeva založba, ustanovljena leta 1851, je najstarejša visokonakladna založba s strateško usmeritvijo: oblikovati slovensko narodno istovetnost z delovanjem na najširšem kulturnem področju. Izhaja iz krščanskih vrednot, a se usmerja k najširšemu krogu bralcev, tako za slovenski kakor tudi nemški narod, ne glede na generacijsko, nazorsko in politično različnost. Mohorjeva založba se trudi, trajno in dosledno nadaljevati pot, ki so jo zarisali ustanovitelji, blaženi škof Anton Martin Slomšek, Andrej Einspieler in Anton Janežič.

Eno izmed težišč letošnjega leta je bilo – poleg priprave knjižnega daru – tudi v Mohorjevi založbi Trubarjevo leto, saj smo izdali kar dve slovenski knjigi o Trubarju (Zvone Štrubelj in Niko Kupper).

Skupno število novih izdaj v letošnjem letu presega število 70, od tega je 40 slovenskih knjig, 20 je nemških, ostale pa so dvojezične, 6 knjig – uspešnic zadnjih dveh let smo celo ponatisnili.

Pripravili in izdali bomo šest novih učbenikov za manjšinsko šolstvo na Koroškem, ki naj bi jim v prihodnje sledilo še 7 novih oz. aktualiziranih učbenikov za pouk v strokovnih in trgovskih šolah na območju veljavnosti manjšinskega šolskega zakona.

Veliko knjig je izšlo s koroško vsebino predvsem tudi koroških avtorjev, da jih naštejemo le nekaj: Niko Kupper; Marija Vrečar, Stanko Wakounig, Claudia Rosenwirth, Johanna König, Bertram K. Steiner, 34 koroških avtorjev se na čisto osebni način posveča kulturi kave in kavarn na Koroškem v knjigi Mein Cafe, Jože Strutz, Reinhold Gasper, Gerald Knapp, Gunther Spath in neumorno raziskovalec hišnih imen Bertrand Kotnik. Zelo odmevne so bile knjige avtorja Silvina Eiletza: Titova skrivnostna leta v Moskvi ter monografija umetnika Valentina Omana in knjiga Zvoneta Štrublja: Pogum besede, Primož Trubar 500 let. Med našimi avtorji letos lahko imenujemo priznane slovenske avtorje kot Jožeta Dežmana, Alenko Rebula, Tomaža Budkoviča, Rafka Dolharja, Vasjo Klavoro in Janjo Vidmar. Začeli smo tudi novo zbirko edition mosaik, kleine literaturen europas, prevodi Johanna Strutza iz valižanske angleščine v nemščino.

V evropskem letu medkulturnega dialoga smo se tako kot vsako leto lotili tudi nemških prevodov slovenske literature, letos tudi v sodelovanju z Evropsko unijo, velikega projekta prevajanja večine literarnih del slovenskega pisatelja in letošnjega nominiranca za Nobelovo nagrado iz Trsta Borisa Pahorja v nemščino. Prav te dni pa je izšel nemški prevod slovenskega protivojnega romana Doberdob koroškega pisatelja Prežihovega Voranca z naslovom: Die Karstfront.

V prodaji je tudi Knjižni dar 2009 in je primerno božično darilo. Na tem mestu bi se zahvalil vsem našim avtorjem, urednikom in sodelavcem za njihov trud in prizadevanje, za dobro sodelovanje, vam bralcem pa želim blagoslovljene božične praznike ter srečno in zdravo novo leto in veliko veselja ob prebiranju naših knjig.

Franc Kelih, vodja
Mohorjeve založbe

Predstavljamo NAŠE AVTORJE: pater Bertrand KOTNIK

»Rad bi ljudem povedal, da imajo zgodovino«

V petek, 12. decembra, je pater Bertrand Kotnik praznoval svoj 95 življenjski jubilej

P. Bertrand Kotnik se je rodil 12. decembra 1913 pri Prosenu v Spodnjih Goričah v župniji Rožek. Ljudsko šolo je obiskoval v Rožeku, gimnazijo pa v Celovcu, zaključil jo je v Boznu na Južnem Tirolskem in v Vogheri pri Milanu. Po končanem šolanju so ga sprejeli v ljubljansko frančiškansko provincijo po posredovanju šentiljskega župnika Petriča. Leta 1936 je bil posvečen v duhovnika. Po zaključku teologije je bil nastavljen kot kaplan v Mariboru. Po vojni se je p. Bertrand Kotnik vrnil na Koroško in bil katehet v Pogradu pri Št. Jakobu. Prosil je župnika za izpisovanje podatkov iz najstarejših farnih rojstnih knjig. Pri sistematičnem izpisovanju je odkrival zanimivosti domačih krajev in se zapisal raziskovanju hišnih in družinskih imen. Leta 1948 se je preselil v beljaški frančiškanski samostan, leto navrh pa v Ameriko. Večino let je preživel blizu Chicaga in tam uredil zapiske, ki jih je prepeljal s seboj iz Koroške.

Ker je bil p. Bertrand Kotnik vaje brati staro pisavo, so ga sobratje prosili za prepisovanje fotokopij Baragovih pisem in pisem njegovih sodelavcev. Začel je pisati tudi članke o misijonarju Frederiku Baragi, v

New Yorku je odkril Baragov rokopis načrtovanega očipvevsko-francoskega slovarja in druga dela. Leta 1974 je prišel na obisk na Koroško in prišel v koroški deželni arhiv. Leto navrh se je dokončno vrnil in bil dolga leta hišni duhovnik pri šolskih sestrah v Št. Rupertu pri Velikovcu. In začel je proučevati hišna imena po dvojezičnem Koroškem.

V arhivih (zlasti v škofijskem arhivu in deželnem arhivu) se še vedno cele dneve posveča tej tematiki ter skrbno proučuje zgodovinsko gradivo nazaj do začetka 16. stoletja. Tudi v župnijskih matrikah išče gradivo in pri tem gre nazaj v 15. stoletje. Dognati hoče, kako so Slovenci imenovali hiše, kako so nastale oz. kako jih je zapisovala zemljiška in druga gospoda. Pri tem pa lahko razbere tudi proces ponemčevanja imen. Koliko imen je že zbral, p. Bertrand Kotnik ne ve čisto, gotovo pa več tisoč. Jožefinski kataster za južno Koroško in vse podatke v njem je že spisal. To delo ga drži pokonci in mu daje novih moči, da še v visoki starosti 95-ih let brez očal brska po zapiskih v arhivih in zbira gradivo za svoje knjige. Z edinstvenim opisom hišnih

imen in njihove zgodovine skozi vsa stoletja v knjigah »Zgodovina hiš južne Koroške ...« ohranja gradivo tudi za prihodnje rodove in dokumentira kraje, fare, posamezne vasi, naselja, kmetije in posestva skozi stoletja. Vrednost Kotnikovih del pa je v tem, da se avtor ni samo potrudil priti do najstarejših ohranjenih oblik posameznih imen, temveč da je zaradi svojega odličnega znanja obeh jezikov in zaradi zmožnosti transkribiranja sposoben v večini obdelanih primerov tudi razložiti domače ime. Članke o hišnih imenih je objavljaval v Družini in domu in v Mohorjevem Koledarju, doslej pa je izšlo že 13 samostojnih knjižic, ki obravnavajo zgodovino hiš župnij oz. občin: Bilčovs, Kotmara vas, Bistriča v Rožu, Rožek, Št. Jakob, Šmihel, Šmarjeta v Rožu, Sele, Globasnica in Šteben, Radiše z Golšovim in Podgradom, Žitara vas in Št. Lipš, Spodnja Zilja in zdaj Pliberk z okolico.

Da bi p. Bertrand Kotnik dosegel 100 let – ker ima še veliko dela, kakor sam rad pravi – mu iz srca želimo ter zdravja in božjega blagoslova.

Jože Kopeinig je o patru slavljencu povedal naslednje:

»Kakor spreten in uspešen vrtnar izkopava kdaj tudi korenine, da spoznava rast in razvoj različnih trav, zelišč in rož na našem narodnostnem polju. Iz prvotnega pomena besed se lahko veliko razbere, kako se je kaka družina in rodbina, hiša ali pokrajina prilagajala spremenjenemu okolju, ali kako je kljubovala ali podlegala zgodovinskim in narodnostnim usodam. Znanstveno delo p. Bertranda je zakladnica posebne kulturne tradicije, ki nam ohranja dragocene, vesele in žalostne spomine naše preteklosti, jih rešuje iz pozabe, da bi nam bili hkrati tudi opomin za zvestobo imen-ski in siceršnji dediščini.«

P. Bertrand Kotnik pravi o svojem delu:

»Rad bi prispeval vsaj majhen drobec k etimologiji našega jezika. Rad bi ljudem povedal, da imajo zgodovino. Človek vendar ni sam in naj ne bi bil osamljen na zemlji, ampak je od nekod prišel, ima prednike, od katerih je prevzel, kar je in kar ima. Ta zgodovina hiš nima name-na »spreobračati« prostovoljne slepce, ki nočejo videti dejstev. Če ti kdo vztraja pri trditvi, da Božič ni isto kakor Woschitz, ali da je Sereinigg nekaj čisto drugega kakor Serajnik, takemu ni pomoči.«